

توسعه پایدار و پارادایم های جدید توسعه شهری «شهر فشرده» و «شهر گسترده»

مهدی کریمی صباح^{۱*}، سمیه افشاری آزاد^۲

۱- دانشجوی کارشناسی تکنولوژی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بهار

Mk.sabah@gmail.com

۲- آموزشده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ملایر، ملایر، ایران

Arch.afshari@gmail.com

چکیده

با توجه قابل ملاحظه و مستمر افراد، محققین و دولت‌ها در مورد مسئله پایداری زیست محیطی در سه دهه پایانی قرن بیستم، به نظر می‌رسد تقاضا برای توسعه پایدار شهری و شهرهای پایدار مهمترین چالش فرا روی بشریت در قرن بیست و یکم باشد. از سوی دیگر جستجو برای یافتن شهر ایده آل یعنی آن شکلی از شهر که بتواند هم امتیازات تکنولوژیک و هم روحیه سالم زندگی روستایی را بر اساس ایده های روشنگرانه عدالت اجتماعی بیان کند از قرن های دور بسیار مورد توجه و یکی از مشغله های مهم بسیاری از فلاسفه، مصلحان اجتماعی، نویسندگان، معماران، و شهر سازان بوده است. در دهه های پایانی قرن بیستم با توجه به رشد فزاینده نگرانی های زیست محیطی و بروز برخی بحران های اکولوژیکی و در نتیجه «ناپایداری محیطی» این جستجو برای یافتن فرم شهر ایده آل، آرمان شهر، جای خود را به سؤال: «فرم شهری پایدار کدام است؟» داده است. این مقاله پس از مطالعه تئوری های مؤثر و مطرح در شهر سازی و معماری قرون، پس از انقلاب صنعتی به ویژه قرن بیستم، زمینه را برای بررسی دقیق تر فرضیاتی برای تحقق عملی فراهم می‌کند. در این راستا دو تئوری عمده و متضاد در تحقیق پایداری شهری شامل: تئوری فرم تراکم شهری یا «شهر فشرده» و تئوری «توسعه گسترده» یا کم تراکم، که هر دو مدعی تحقق توسعه پایدار و فرم شهری بهینه هستند، در عمل مورد آزمایش قرار می‌گیرند. بدین منظور از طریق بررسی سیستماتیک، چهار فرم مختلف شهری در بریتانیا بر اساس نوع تراکم و کاربری آنها انتخاب شده است. یافته های این تحقیق و مستندات آن به طور عمده فرضیه تحقیق را مورد کارائی و مؤثر بودن تئوری شهر فشرده تایید می‌کند و برتری آن بر دیگر فرم های شهری مورد مطالعه به ویژه از نقطه نظر صرفه جویی در مصرف انرژی و از نظر تسهیلات دسترسی شهروندان و خدمات شهری را آشکار می‌سازد.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار، پایداری زیست محیطی، تئوری توسعه گسترده، فرم شهری پایدار، شهر فشرده، شهر گسترده

۱- مقدمه